

Úvod

1

Rok 2007 vnesl významnou změnu do vnitřního života AV ČR i jejích pracovišť. Od 1. ledna 2007 **se pracoviště AV ČR přeměnila z příspěvkových organizací na veřejné výzkumné instituce** a začala pracovat v nových právních, ekonomických i organizačních podmínkách. Tato přeměna představovala velikou organizační a administrativní zátěž. V souladu se zákonem o veřejných výzkumných institucích a se Stanovami AV ČR byly konstituovány nové orgány pracovišť, jejich rady, ředitelé a dozorčí rady, byly

zpracovány a přijaty i všechny potřebné vnitřní předpisy pro řízení vědecké, organizační i ekonomické činnosti. Byly zaregistrovány nové zřizovací listiny všech pracovišť AV ČR. Do vlastnictví pracovišť AVČR byl převeden téměř sedmnáctimiliardový majetek, k němuž měla pracoviště AV ČR v minulosti pouze právo hospodaření. V souladu se zákonem 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, vložila AV ČR jakožto zřizovatel do vlastnictví svých pracovišť majetek nezbytný pro zajištění účelů, pro něž byla pracoviště zřízena. V některých složitějších případech bude tento proces pokračovat ještě v následujícím roce.

Přeměna pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce **upravila postavení AV ČR**, konkrétně jejího Sněmu, předsedy, Akademické rady, Vědecké rady i Kanceláře jako jejich administrativního aparátu ve vztahu k pracovištím AV ČR. I v novém uspořádání zůstala AV ČR a její orgány organizační složkou státu a Kancelář vnitřní organizační jednotkou (vnitřní strany obálky). Klíčová a přesně vymezená zákonem

Akademický sněm
na svém XXXI.
zasedání
v prosinci 2007

foto: P. Velek, archiv KAV

zůstává role AV ČR jako zřizovatele veřejných výzkumných institucí. Závěrečnou zprávu o průběhu a výsledcích přeměny pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce projednal a přijal Akademický sněm na svém XXXI. zasedání v prosinci 2007.

AV ČR tedy byla i v roce 2007 demokraticky uspořádanou a samými vědci spravovanou soustavou 52 vědeckých pracovišť a *Střediska společných činností* – servisního pracoviště, které má formu veřejné výzkumné instituce (vnitřní strany obálky a příloha 2). Mezi všemi složkami AV ČR pokračovala úzká spolupráce a to jak oborová na úrovni sekcí, tak i na regionálním základě. Prospěšnost takové spolupráce jasně prokázala například stále se rozvíjející činnost Sdružení jihomoravských pracovišť AV ČR v Brně.

Že není strukturou strnulou, ukázala AV ČR zřízením nového pracoviště – *Biotechnologického ústavu*, který ve své činnosti skloubí molekulárně-biologicky orientovaný výzkum s tansferem výsledků; jeho vznik byl v průběhu roku 2007 intenzivně připravován a koncem roku bylo zřízení schváleno.

V roce 2007 zaznamenala AV ČR dva výrazné výsledky v péči o své vybavení: V nově postavené budově začal působit *Ústav molekulární genetiky*.

Nová budova Ústavu molekulární genetiky
byla slavnostně otevřena 19. dubna 2007

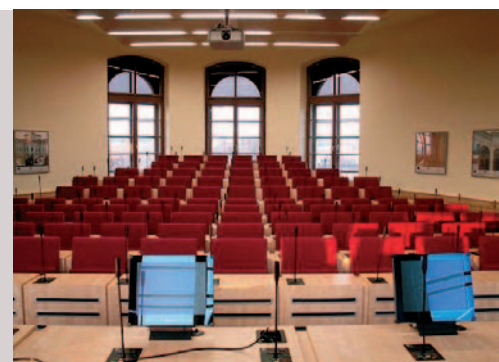
foto: archiv ÚMG

Na podzim bylo otevřeno konferenční centrum v Liblicích, kde již proběhlo do konce roku jedenáct akcí.

Akademické
konferenční centrum
v Liblicích otvírají
místopředsedkyně rady
pro výzkum a vývoj
M. Kopicová
a předseda AV ČR
V. Pačes

foto: Dorothea Bylica, archiv SSČ

Konferenční sál
Konferenčního centra
v Liblicích

foto: P. Králík, archiv SSČ

V průběhu celého roku 2007 probíhaly diskuse a jednání o celkovém uspořádání, financování a **konceptu dalšího vývoje vědy** a vysokého školství v České republice. Akademická rada uplatnila řadu připomínek k návrhu „Analýzy stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2007“. Předložila také připomínky k metodice hodnocení výzkumu a vývoje pro rok 2007, připravené pod gescí Rady pro výzkum a vývoj, a k úvahám o přípravě reformy systému výzkumu, vývoje a inovací. K těmto aktuálním otázkám se vyjádřil také Akademický sněm na svém XXXI. zasedání dne 18. prosince 2007. Podpořil Stanovisko ředitelů a předsedů rad pracovišť AV ČR v této věci a uložil předsedovi AV ČR a Akademické radě obhajovat i při dalších jednáních demokratické principy organizace AV ČR a jejích pracovišť i zachování nadresortní působnosti Rady pro výzkum a vývoj a prosazovat zavedení objektivních a pro všechny zúčastněné strany rovných hodnotících postupů.

Jak Akademická rada, tak jednotlivá pracoviště AV ČR se zabývaly výsledky hodnocení výzkumné činnosti provedené Radou pro výzkum a vývoj podle metodiky přijaté pro rok 2006. Při sledování efektivity výzkumu v AV ČR ve srovnání s ostatními vědeckými institucemi v ČR je však třeba si uvědomit, jaké údaje se dávají do relací. Např. v posledních pěti letech (2002–2006) dostávala AV ČR přibližně 24–25 % z celkových prostředků státního rozpočtu na výzkum a vývoj, jimiž ovšem musela (například na rozdíl od veřejných vysokých škol a dalších institucí) pokrýt veškeré své výdaje. Za tuto čtvrtinu prostředků produkovala pracoviště AV ČR mimo mnohé jiné plných 37,5 % mezinárodně uznávaných výsledků české vědy, publikovaných v impaktovaných časopisech, a dosáhla podle Science Citation Indexu téměř 50 % citací všech českých vědeckých prací.

Souhrnný přehled o publikačních výsledcích AV ČR v roce 2007 dává příloha 4. Počty publikací v jednotlivých letech (dle Web of Science) udává následující přehled. Lze očekávat, že se konečný počet publikací za rok 2007 bude ještě vyšší.

Rok	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	5940	6755	7065	8026	8013
AV ČR	2190	2392	2459	2719	2574

Pracoviště AV ČR pokračovala v řešení svých výzkumných záměrů, k nimž přibyly od r. 2007 čtyři nové, a to: „Vybudování Biotechnologického ústavu AV ČR“, „Genom a epigenom: 1D a 3D struktura, dynamika, interakce s proteiny a funkce“, „Nové biotechnologie, nanomateriály a kmenové buňky pro užití v regenerativní medicíně“ a „Implementace infrastruktury výzkumu a vývoje v AV ČR, nezbytný předpoklad kvalitativního rozvoje vědních oborů AV ČR“. Přehled nejdůležitějších výsledků obsahuje kapitola 2. Pracoviště AV ČR byla rovněž ve velkém rozsahu zapojena do tuzemských i mezinárodních programů výzkumu a vývoje a spolupracovala i s řadou pracovišť zahraničních. Výsledky těchto prací jsou podrobněji popsány v kapitolách 3, 4 a 5.

V roce 2007 probíhala příprava **průběžného hodnocení výzkumných záměrů**, které se uskuteční v roce 2008. Cílem tohoto hodnocení bude objektivní posouzení vývoje vědecké a odborné výkonnosti jednotlivých pracovišť AV ČR za léta 2005–2007 a efektivity vynakládaných veřejných prostředků. Akademická rada v té souvislosti připravila metodický pokyn pro Hodnotící komise a provedla dílčí změny v jejich složení.

Vynikající výsledky badatelů z pracovišť AV ČR byly v roce 2007 **oceněny řadou významných poct**. U příležitosti státního svátku 28. října 2007 udělil prezident republiky státní vyznamenání „Za zásluhu o stát v oblasti vědy“ prof. RNDr. Miroslavu FIEDLEROVI, DrSc., z *Ústavu informatiky a Matematického ústavu*. Laureáty 6. ročníku soutěže „Česká hlava 2007“ se stali celkem čtyři vědečtí pracovníci

Koncepce
dalšího
vývoje vědy

Počty
publikací
AV ČR
v jednotlivých
letech

Významné
pocety

z pracovišť AV ČR. Hlavní Národní cenu vlády ČR obdržel prof. RNDr. Antonín HOLÝ, DrSc., z *Ústavu organické chemie a biochemie*. Cena INVENCE byla udělena Ing. Miroslavu BLEHOVI, CSc., z *Ústavu makromolekulární chemie*, cena DOCTORANDUS Mgr. Aleši BENDOVI, Ph.D., z *Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského* a cena MEDIA za popularizaci vědy RNDr. Václavu CÍLKOVI, CSc., z *Geologického ústavu*. Cenou ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR za výzkum v roce 2007 byly oceněny práce Ing. Miroslava KARÁSKA, DrSc., z *Ústavu fotoniky a elektroniky* a RNDr. Jiřího JARUŠKA, DrSc., a doc. RNDr. Miroslava KRBCE, DSc., z *Matematického ústavu*. Medaili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR I. stupně obdržel RNDr. Jan PETRÁŠEK, PhD, z *Ústavu experimentální botaniky*. Cenu ministra zdravotnictví získal za svoji práci MUDr. Josef HOUŠTĚK, DrSc., z *Fyziologického ústavu*. Cenu předsedy Grantové agentury ČR za řešení projektů získali prof. Ing. Jan FLUSSER, DrSc., z *Ústavu informatiky* a prof. RNDr. Vojtěch NOVOTNÝ, CSc., z *Biologického centra*, prof. RNDr. Ivan RAŠKA, DrSc., z *Fyziologického ústavu* a Ing. Stanislava ŠIMBEROVÁ, CSc., z *Astronomického ústavu*. Cenu Učené společnosti ČR obdrželi za svoji vědeckou práci prof. RNDr. Miroslav ENGLIŠ, DrSc., z *Matematického ústavu* a Mgr. Naďa ŠPAČKOVÁ, Ph.D., z *Biofyzikálního ústavu*.

Z mezinárodních ocenění je nutné uvést především „European Young Investigators Award“, které získal fyzik RNDr. Martin SCHNABL při svém návratu do *Fyzikálního ústavu*. Fórum Visegrádské čtyřky udělilo cenu „Young Research Award“ v oboru fyzikální vědy a astronomie RNDr. Radanu SLAVÍKOVI, Ph.D., z *Ústavu fotoniky a elektroniky*. Ing. Miroslava DUŠKOVÁ, Ph.D., z *Ústavu makromolekulární chemie* obdržela „DuPont Young Faculty Award 2007“. Významnou vědeckou poctou je členství v prestižních mezinárodních vědeckých společnostech. Prof. RNDr. František SEHNAL, DrSc., se stal členem The Entomological Society of America, prof. PhDr. František ŠMAHEL, DrSc., členem Medieval Academy of America a prof. RNDr. Jan PALOUŠ, DrSc., členem Royal Society of Edinburgh. Polský prezident jmenoval prof. RNDr. Pavla BOSÁKA, DrSc., zahraničním členem Polské akademie umění a věd v Krakově, francouzské ministerstvo národního školství udělilo doc. PhDr. Jiřímu PECHAROVI z *Filosofického ústavu* Řád akademických palem.

Pro vynikající vědce domácí i zahraniční má AV ČR několik kategorií ocenění. Mezi těmito **vlastními oceněními** AV ČR udělenými v roce 2007 je nutno zdůraznit „Praemium Academiae 2007“, které bylo uděleno poprvé a představuje význačnou podporu pro vědecký výzkum jeho nositelů. Přehled udělených ocenění uvádí příloha 5.

Vlastní
ocenění
AV ČR

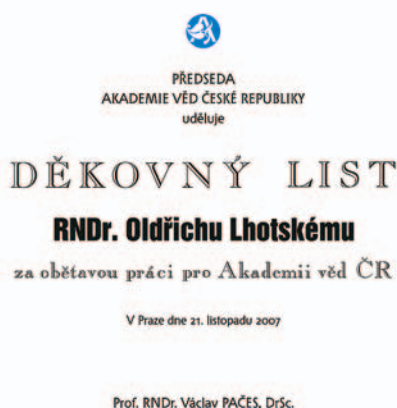

Nositelé Prémie
O. Wichterleho
v roce 2007

foto: Dorothea Bylica, archiv SŠC

Šestnáct pracovníků z jednotlivých pracovišť AV ČR převzalo z rukou předsedy AV ČR **děkovné listy** za svoji práci pro AV ČR. Toto ocenění určené pro pracovníky, kteří nespádají do kategorií vědeckých a výzkumných pracovníků, bylo v této formě uděleno v roce 2007 poprvé.

Děkovné listy

Děkovný list

foto: archiv KAV

Rozhodnutím Vědecké rady bylo v roce 2007 uděleno celkem 9 titulů „**doktor věd**“.

Spolupráce s vysokými školami při řešení vědeckých problémů byla tradičně dobrá (kapitola 3). Na základě smluv mezi pracovišti AV ČR a vysokými školami vznikla další tři nová společná pracoviště. Novou spoluprací navazovala pracoviště AV ČR také v souvislosti s přípravou projektů podporovaných ze strukturálních fondů EU. Předseda AV ČR podepsal spolu s rektorem ČVUT Praha deklaraci společného záměru vztahujícího se k vybudování Institutu aplikovaných věd. Čtyři pracoviště AV ČR se spojila s Univerzitou Karlovou a připravila založení zájmového sdružení právnických osob – BIOCEV, z. s. p. o.

Spolupráce s vysokými školami

Základem **vzdělávací úlohy** AV ČR je její tradiční účast při vedení doktorandů. V roce 2007 vstoupily v platnost Rámcová smlouva o spolupráci na realizaci doktorského studijního programu mezi Akademií věd ČR a Univerzitou Karlovou a smlouva o sdružení při uskutečňování doktorského studijního programu v oblasti biomedicíny a dále Rámcová smlouva o spolupráci mezi Akademií věd ČR a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Oproti minulému období však zaznamenáváme jistou

Vzdělávací úloha AV ČR

proměnu. I přes pokračující vzrůst počtu školených doktorandů se pracoviště AV ČR orientují spíše na zapojování postdoktorandů do řešení svých projektů. Lze v tom spatřovat důsledek nerovnoprávného postavení AV ČR v oblasti terciárního vzdělávání. V budoucnu lze očekávat i nižší zapojování pracovníků AV ČR do přednáškové činnosti na vysokých školách, protože přednášení není uznatelným výsledkem výzkumu a AV ČR nedostává prostředky na pedagogickou činnost z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Velká péče se na pracovištích AV ČR věnuje tradičně středoškolským studentům.

Laboratoř laserové chemie Ústavu fyzikální chemie JH. Výsledky naměřené v laboratoři je třeba detailně prodiskutovat se studenty. Vedle diplomantů zde začínají pracovat i středoškolské studenty

foto: archiv ÚPCH JH

Spolupráce s podnikatelskou sférou, výrobními podniky a státní správou

Pokračovala spolupráce AV ČR i jejích pracovišť s **podnikatelskou sférou, výrobními podniky a státní správou**. Právní a ekonomická forma veřejných výzkumných institucí umožňuje nyní ve větší míře kooperaci pracovišť AV ČR s organizacemi výrobní povahy. Kromě pokračující smluvní spolupráce s Pardubickým krajem a Sdružením obcí Orlicko byla připravena smlouva s městem Brnem o spolupráci, zejména při přípravě projektů financovaných ze strukturálních fondů EU. Rozvíjela se také spolupráce s Czech Knowledge Transfer Office Inženýrské akademie ČR v oblasti ochrany duševního vlastnictví a patentové politiky. Podrobnější informace o uvedených aktivitách přináší kapitola 4.

AV ČR přikládá zásadní význam svým **vnějším vztahům** v evropském i celosvětovém měřítku. **Z hlediska vztahů k Evropské unii** a integrace vědy do evropského výzkumného prostoru bylo důležité, že se podařilo odstranit některé legislativní překážky komplikující účast pracovišť AV ČR na evropských projektech. Zapojení pracovišť AV ČR do 7. rámcového programu je možno hodnotit celkem pozitivně. Podrobnou informaci přináší kapitola 5.

Strukturální fondy

Značnou pozornost věnovaly Akademická a Vědecká rada dalšímu vývoji v oblasti **strukturálních fondů** na programovací období 2007–2013. Také pracoviště AV ČR vyvinula nemalou iniciativu v přípravě projektů do programů financovaných ze strukturálních fondů, zejména do Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Je jen ke škodě české vědy a celé společnosti, že se nepodařilo programy včas vyhlásit. Zástupci AV ČR se aktivně účastnili jednání a akcí „European Research Council“. Stranou zájmu nezůstaly ani přípravy předsednictví České republiky v Evropské unii v roce 2009. Zástupce AV ČR byl nominován do pracovní skupiny pro výzkumné infrastruktury.

Účelová podpora výzkumu

V oblasti **účelové podpory** výzkumu byly nově schváleny Statut Grantové agentury AV ČR a její Jednací a volební řád, který zjednodušuje postup při konstituování oborových rad a upravuje způsob jejich volby. Na základě tohoto dokumentu byla jmenována volební komise Grantové agentury AV ČR a proběhly doplňovací volby do oborových rad. AV ČR byla poskytovatelem pro tři programy. Při hodnocení programů – v souladu s jejich zaměřením – byl kladen důraz zejména na aplikační výstupy.

Rady programů budou z toho důvodu i do budoucna velmi intenzivně sledovat a vyhodnocovat přínosy smluv o využití výsledků a aplikační výstupy jednotlivých projektů. Podrobnější informace o veřejných soutěžích v oblasti výzkumu a vývoje obsahuje kapitola 6.

Na úseku **ediční práce** byla pozornost věnována zejména zvyšování kvality vydávaných periodik. V roce 2007 AV ČR finančně podpořila vydání 43 knih. Z nich 27 vydalo Nakladatelství Academia a 16 jich vyšlo na pracovištích AV ČR. Souhrnný přehled knižních publikací podává příloha 7.

Vědeckopopularizační činnost se více cíleně zaměřila na středoškolskou mládež (více o popularizaci v kapitole 7). Mimořádně úspěšným počinem v této oblasti se stal letošní **7. týden vědy a techniky** v listopadu 2007, jehož hlavním motivem bylo světlo. Potěšující bylo také získání dalších spoluorganizátorů a sponzorů a zvláště mediální ohlas této akce, v němž byla hlavním partnerem Česká televize. Příznivě lze hodnotit i projekt „**Otevřená věda**“, který byl právě v roce 2007 ukončen a našel pokračování v projektu „**Otevřená věda regionům**“. K větší propagaci AV ČR jako celku přispívají v neposlední řadě také nejrůznější akce, nad kterými převzal záštitu předseda AV ČR. Příkladem je Národní kolo soutěže středoškolské mládeže AMAVET apod.

Vědeckopopularizační činnost

Barevná chemie v rukou J. Šebestíka z Ústavu organické chemie a biochemie během Týdne vědy a techniky 2007

foto: P. Velek, archiv KAV

Kulturní poslání

Kulturní poslání AV ČR se uplatňuje ve smlouvě o spolupráci s Českou filharmonií a v nově uzavřené smlouvě o spolupráci s Národním divadlem, které jsou výrazem živého sepětí těchto významných národních institucí.

Významnou vzdělávací a obecně kulturní funkci mají **Učená společnost ČR a vědecké společnosti** sdružené v Radě vědeckých společností. Informaci o jejich činnosti přináší přílohy 7 a 8.

Smlouvu o spolupráci mezi AV ČR a Národním divadlem podepsali vrcholní představitelé obou institucí Václav Pačes a Ondřej Černý

foto: P. Králík, archiv SSČ

Podrobné informace o **finanční politice a hospodaření** se státními prostředky AV ČR obsahuje kapitola 8 a příloha 2. Pro oblast **institucionální podpory** byl v roce 2007 v AV ČR přijat způsob a harmonogram kontroly průběhu řešení výzkumných záměrů pracovišť AV ČR. V oblasti **účelového financování** Akademická rada projednala zprávy rad programů a schválila přidělení účelových dotací na řešení pokračujících projektů.

V roce 2007 bylo ale také třeba se vypořádat s následky nešťastného požáru pracoviště brněnského Archeologického ústavu v Mikulčicích, který měl bohužel i tragické následky. První zabezpečení zničené výzkumné základny umožnila podpora Ministerstva kultury ČR, došlo však ke ztrátě hodnot, jež nahradit nelze.

AV ČR **implementovala ekonomické informační systémy**, které využívají moderních technologií pro efektivnější řízení činnosti svých pracovišť.

Ve smyslu usnesení vlády č. 1199/2006 proběhl v AV ČR **vnitřní protikorupční audit**, který se zaměřil zejména na vnitřní kontrolní systém pracovišť, na definování pravomocí a odpovědnosti osob účastnících se finančních a majetkových operací, zajištění i ochranu majetku a další opatření v oblasti prevence korupce a boje proti korupčnímu jednání. Výsledky auditu byly mj. předány Ministerstvu financí ČR. Na základě výsledků auditu vydán také nový příkaz předsedy AV ČR o kontrolní činnosti v AV ČR při hospodaření s veřejnými prostředky.

V rámci **veřejnosprávní kontroly** Akademická rada projednala výsledky kontroly hospodaření a opatření k nápravě zjištěných nedostatků na 16 pracovištích AV ČR a schválila také souhrnnou informaci o následných kontrolách na 12 pracovištích AV ČR. Projednala rovněž výsledky kontroly ve 4 vědeckých společnostech s konstatováním, že finanční prostředky poskytnuté společnostem byly řádně přiděleny a použity.

O jednáních a usneseních Akademické rady, exekutivního orgánu AV ČR, byla pracoviště i veřejnost v souladu s právními normami informována prostřednictvím internetových stránek (příloha 1). Rámcové informace o projednávaných problémech a přijatých usneseních byly vedle toho publikovány v Akademickém bulletinu.

Vnitřní
protikorupční
audit